

**SZKOLNY PROGRAM
PROFILAKTYKI**

**SPOŁECZNEGO GIMNAZJUM
ŚLĄSKIEGO
W CHORZOWIE**

NA LATA 2013-2015

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna.
3. Nowa podstawa programowa a program profilaktyki.
4. Diagnoza stanu wyjściowego.
5. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki.
6. Podstawowe metody i formy Szkolnego Programu Profilaktyki.
7. Obowiązki osób realizujących Szkolny Program Profilaktyki.

1.Wstęp

Profilaktyka rozumiana jest jako proces wspomaganie człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu a także ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla zdrowia i życia człowieka (wg Z.B. Gaś,2001). Realizowana jest między innymi na gruncie szkolnym we współpracy ze środowiskiem lokalnym. Szkoła jest miejscem działalności zadaniowej uczniów i może wyzwać trudności młodzieży związane z przyjmowaniem odpowiedzialności na siebie i innych. Jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego w grupie rówieśniczej. Wypełnia znaczną część aktywnego życia młodzieży. Jest miejscem konfrontacji autorytetów i kształtowania się poczucia własnej wartości. Z perspektywy rodziców szkoła jest terenem weryfikacji oczekiwań związanych z własnym dzieckiem. Działania profilaktyczne stanowią wyspecjalizowaną część działań wychowawczych zawartych w szkolnym programie wychowawczym. Treści Szkolnego Programu Profilaktyki wynikają ze szkolnego programu nauczania. Program Profilaktyczny Szkoły jest skorelowany z podstawowymi dokumentami wyznaczającymi zakres działań edukacyjno-dydaktyczno-wychowawczych.

Program Profilaktyczny w Społecznym Gimnazjum Śląskim w Chorzowie jest wynikiem diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów, wymagania rodziców oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska. Profilaktyka jest ochroną człowieka przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Obejmuje eliminację lub redukcję czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. Szkoła realizuje profilaktykę pierwszorzędową skierowaną do grup niskiego ryzyka. Profilaktyka pierwszorzędowa prowadzona jest na kilku poziomach:

a.informacyjnym- przekazywanie informacji na temat zachowań ryzykownych;

b. edukacyjnym- te działania dostarczają wiedzy i umiejętności niezbędnych do tego, by uczniowie byli w stanie sami lepiej radzić sobie z różnego rodzaju zagrożeniami,

c.działalności alternatywnej- te działania stwarzają możliwości realizowania ważnych potrzeb młodzieży poprzez pozytywną działalność taką jak: sport, działalność artystyczną, społeczną, udział w zajęciach pozalekcyjnych.

2. Podstawa prawna

Ustawy, rozporządzenia oraz inne dokumenty MEN:

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. wraz z późniejszymi zmianami.
2. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
3. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
4. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
5. Rządowy program „Bezpieczna i Przyjazna szkoła”.
6. Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2013/2014: „Działania szkoły na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa uczniów.”

Dokumenty wewnętrzne:

1. Statut Społecznego Gimnazjum Śląskiego,
2. Program wychowawczy Społecznego Gimnazjum Śląskiego.

Przepisy poza oświatowe:

1. Konstytucja RP.
2. Konwencja Praw Dziecka.
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

3. Nowa podstawa programowa a program profilaktyki.

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

1. Szkolny zestaw programów nauczania, który obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego.
2. Program wychowawczy szkoły, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i jest realizowany przez wszystkich nauczycieli.
3. Program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki tworzą wspólną całość i uwzględniają wszystkie wymagania opisane w nowej podstawie programowej. W preambule do nowej podstawy programowej akcentuje się wyraźnie rolę szkoły w edukacji zdrowotnej, która realizowana jest przez nauczycieli wielu przedmiotów. Celem edukacji zdrowotnej jest kształtowanie u uczniów umiejętności dbania o zdrowie własne i innych ludzi, tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu.

Istotą edukacji zdrowotnej i profilaktyki wg. nowej podstawy programowej jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale kształtowanie właściwych postaw wobec zdrowia, umiejętności życiowych umożliwiających uczniom dokonywanie wyborów sprzyjających zdrowiu oraz podejmowaniu działań na rzecz zdrowia własnego, innych ludzi oraz tworzenia zdrowego środowiska. Umiejętności życiowe (psychospołeczne) sprzyjają pozytywnym zachowaniom przystosowawczym, dzięki którym człowiek sobie radzi z zadaniami i wyzwaniami codziennego życia. Wśród umiejętności uwzględnionych w nowej podstawie programowej znajdują się między innymi: pozytywne myślenie, budowanie poczucia własnej wartości, wiary w siebie, podejmowanie decyzji, utrzymywanie dobrych relacji z innymi, dawanie i przyjmowanie wsparcia, rozwiązywanie problemów, umiejętność gospodarowania czasem, radzenie sobie z presją, krytyką, negatywnymi emocjami, stresem.

4. Diagnoza stany wyjściowego

Przeprowadzona ewaluacja Programu Wychowawczego na lata 2011-2013 oraz Szkolnego Programu Profilaktyki na rok szkolny 2012/2013 wykazała skuteczność w realizacji działań, w związku z czym znowelizowany Szkolny Program Profilaktyki na lata 2013–2015 w dużym stopniu bazuje na dotychczasowych założeniach pracy wychowawczej, profilaktycznej i opiekuńczej. Przeprowadzona diagnoza środowiska szkolnego wskazała najważniejsze problemy, dzięki czemu możliwe stało się określenie obszarów działań profilaktycznych:

1. Promocja zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem edukacji żywieniowej.
2. Wspomaganie prawidłowego rozwoju umiejętności życiowych uczniów i uczennic poprzez indywidualizację procesów dydaktyczno-wychowawczych.
3. Zapobieganie trudnościom w nauce i problemom wychowawczym poprzez stosowanie odpowiednich działań pedagogiczno-psychologicznych.
4. Profilaktyka uzależnień.
5. Przeciwdziałanie przemocy i przestępczości w cyberprzestrzeni.
6. Ochrona przed negatywnym wpływem mediów.

5. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki

Cel główny:

Celem nadrzędnym Szkolnego Programu Profilaktyki Społecznego Gimnazjum Śląskiego jest edukacja zdrowotna rozumiana jako promocja zdrowia oraz rozwijanie umiejętności życiowych czyli zdolności do przystosowania i pozytywnego zachowania, które umożliwiają jednostce skutecznie radzenie sobie z wyzwaniami codziennego życia.

Cele operacyjne:

I. Wspomaganie rozwoju osobowości uczniów poprzez rozwijanie ich kompetencji w takich obszarach jak:

- Poczucie własnej wartości;
- Wyrażanie emocji i uczuć w sposób akceptowany społecznie;
- Skuteczne podejmowanie decyzji;
- Rozwiązywanie konfliktów interpersonalnych;
- Efektywne porozumiewanie się;
- Pozytywne podejście do przyszłości;
- Skuteczne działanie w sytuacji stresu;
- Wybór odpowiedniej kariery szkolnej i zawodowej;
- Kształtowanie prawidłowej postawy moralnej;
- Odkrywanie swoich pasji i ich realizowanie;
- Angażowanie się życie społeczności lokalnych poprzez udział się w akcjach charytatywnych oraz podejmowanie wolontariatu.

II. Zapobieganie trudnościom w nauce i problemom wychowawczym

- Przeprowadzenie zajęć integracyjnych dla uczniów i rodziców klas pierwszych;
- Organizacja zajęć wyrównawczych;
- Organizowanie zajęć terapii logopedycznej;
- Stosowanie wielopoziomowego procesu dydaktycznego w ramach poszczególnych przedmiotów i wprowadzanie nauczyciela wspomagającego w sytuacjach tego wymagających;
- Rozwijanie wzajemnej pomocy uczniowskiej;
- Stawianie wczesnej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej w przypadkach ujawniających się trudności dydaktyczno-wychowawczych;

- Systematyczny kontakt z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
- Ścisła współpraca z rodzicami;
- Prowadzenie kółek przedmiotowych;
- Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do olimpiad szkolnych i egzaminów ogólnopolskich.

III. Promowanie zdrowego stylu życia

- Kształtowanie umiejętności bezpiecznego zachowania się na terenie szkoły i poza jej terenem w celu uniknięcia wypadków, urazów i zatruc;
- Przeprowadzenie programu „Pierwsza pomoc”;
- Kształtowanie umiejętności stosowania zasad racjonalnego odżywiania się w celu uniknięcia problemów z nadwagą i otyłością;
- Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród uczniów i ich rodziców przypadkach pojawiania się zagrożeń epidemiologicznych (np. ptasia grypa, grypa typu A/H1N10) zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Edukacji Narodowej;
- Prezentowanie wychowankom sposobów dbania o zdrowie własne i cudze;
- Kształtowanie racjonalnego podejścia do problematyki wykorzystania czasu wolnego.

IV. Problematyka uzależnień

- Zapoznanie uczniów z problematyką konsekwencji zażywania środków uzależniających i ich wpływu na życie człowieka;
- Pokazywanie perspektyw zdrowego życia i drogi do satysfakcji osobistej, bez zażywania środków uzależniających;
- Omówienie problemu uzależnienia od komputera oraz innych urządzeń multimedialnych i ich negatywnego wpływu na funkcje psychiczne człowieka;
- zapoznanie z problematyką cyberprzemocy w Internecie;
- Kształtowanie umiejętności racjonalnego korzystania z portali społecznościowych.

V. Reagowanie w sytuacjach kryzysowych

- Stosowanie zapisanych procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych.

6. Metody i formy realizowania Szkolnego Programu Profilaktyki

1. Kształtowanie osobowości uczniów

- Zajęcia z wykorzystaniem elementów treningu grupowego, pogadarek, dyskusji i treningu twórczości;
- Uczestnictwo w konkursach, apelach, uroczystościach szkolnych, projektach edukacyjnych, kółkach zainteresowań, itp;
- Powoływanie Samorządu Uczniowskiego i realizowanie jego programu;
- Udział w akcjach młodzieżowych wymian międzynarodowych;
- Udział w akcjach charytatywnych na rzecz osób i zwierząt potrzebujących pomocy.

2. Zapobieganie trudnościom w nauce i problemom wychowawczym

- Uczestnictwo w zajęciach wyrównawczych;
- Uczestnictwo w zajęciach terapii logopedycznej;
- Prowadzenie zajęć dydaktycznych z udziałem dwóch nauczycieli;
- Przygotowywanie lekcji z zastosowaniem wielopoziomowości nauczania;
- Stosowanie pomocy uczniowskiej;
- Rozmowy z nauczycielami, wychowawcą, psychologiem i rodzicami;
- Prowadzenie zajęć dydaktycznych z podziałem na grupy;
- Kierowanie na badania psychologiczno-pedagogiczne;
- Realizowanie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- Uczestnictwo w programach przygotowujących do konkursów przedmiotowych;
- Uczestnictwo w cyklu zajęć dydaktycznych przygotowujących do nowej formuły egzaminu gimnazjalnego;
- Systematyczny kontakt z rodzicami realizowany w ramach konsultacji nauczycielskich i bezpośrednich rozmów z rodzicami;

3. Promowanie zdrowego stylu życia

- Przeprowadzanie kampanii informacyjnych w sytuacjach zagrożenia epidemiologicznego zgodnie z zaleceniami MEN;
- Uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych;
- Dyskusje na lekcjach wychowawczych;
- Umożliwienie uczniom i uczennicom dostępu do produktów i napojów o najwyższych walorach zdrowotnych oraz właściwa organizacja posiłków;
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnych na temat zagrożeń dla zdrowia związanych z nadwagą i otyłością;
- Wyjścia do teatru, filharmonii, kina;
- Spotkania z ciekawymi ludźmi;
- Promowanie turystyki górskiej, rowerowej;
- Wyjazdy na wycieczki krajoznawczo-historyczne;
- Uczestnictwo w kółkach SKS-u;
- Wyjazdy na Zielone Szkoły.

4. Problematyka uzależnień

- Uczestnictwo w pogadankach prowadzonych przez nauczycieli, pielęgniarkę szkolną i inne osoby;
- Uczestnictwo w akcjach plakatowych informujących o negatywnym wpływie środków uzależniających;
- Uczestnictwo w pogadankach na temat cyberprzemocy oraz niebezpieczeństwa uzależnienia od urządzeń multimedialnych;
- Uczestnictwo w pogadankach na temat przepisów i właściwego zachowania się w czasie korzystania z internetowych portali społecznościowych.

5. Sytuacje kryzysowe

- Stosowanie odpowiednich procedur zgodnych z wypracowanym systemem reagowania w sytuacjach kryzysowych.

7. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację programu.

A. Obowiązki dyrektora:

1. Dąży do współpracy Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców, Samorządu Uczniowskiego w procesie profilaktyki.
2. Zna osoby i instytucje pracującymi na rzecz dzieci i rodziny.
3. Planuje rady szkoleniowe z zakresu profilaktyki.
4. Analizuje możliwości szkoły w dziedzinie realizacji programu.
5. Ustala zasady postępowania w przypadku występowania problemów uzależnienia i nieprzestrzegania statutu (współpraca z gronem pedagogicznym, psychologiem, specjalistami spoza szkoły).
6. Kontroluje realizację programu profilaktyki w szkole i dba o właściwy podział obowiązków w jego ramach oraz o systematyczne dokumentowanie jego realizacji (wpis w dziennikach wychowawcy, psychologa).
7. Zna przepisy prawne dotyczące działalności profilaktyki szkoły.
8. Podejmuje wraz z Radą Pedagogiczną ostateczną decyzję wobec uczniów, którzy posiadają, rozprawdzają, odurzają się środkami uzależniającymi lub nie przestrzegają statutu szkoły.
9. Motywuje nauczycieli do organizowania alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.
10. Sprzyja pozytywnym relacjom nauczyciel - uczeń, między uczniami oraz nauczyciel - rodzic.
11. Wspiera finansowo działania profilaktyczne na miarę możliwości szkoły.

B. Obowiązki psychologa szkolnego

1. Przygotowuje i opracowuje program profilaktyki szkoły oraz przeprowadza jego ewaluację.
2. Prowadzi diagnozę zagrożeń młodzieży w środowisku szkolnym i poza nim.
3. Informuje Radę Pedagogiczną o sytuacji wychowawczej w szkole i zagrożeniach oraz o problemach młodzieży.
4. Prowadzi warsztaty i spotkania w klasach.
5. Zaprasza ekspertów spoza szkoły na zajęcia, spotkania i warsztaty.
6. Dbą o promocję zdrowego życia, alternatywne formy spędzania czasu wolnego.
7. Współpracuje z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny i dzieci, tj. : Policją, Sądem rodzinnym, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną,

10. Propaguje treści i programy profilaktyczne.
11. Systematycznie doskonalą się w zakresie wychowania i profilaktyki oraz pomocy uczniom.
12. Współpracuje z rodzicami poprzez indywidualne spotkania i porady i informowanie o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej.

C.Obowiązki nauczycieli

1. Poszerzają wiedzę na temat środków uzależniających, zagrożeń młodzieży, zasad komunikacji i rozwiązywania problemów (zdobywają kompetencje w zakresie profilaktyki).
2. Znają plan profilaktyki szkoły i uwzględniają go w czasie realizacji podstawy programowej i na godzinach wychowawczych.
3. Zapoznają uczniów klasy i rodziców z planem profilaktyki na dany rok.
4. Uczestniczą w szkoleniach dotyczących zagrożeń młodzieży.
5. Starają się wprowadzać programy profilaktyczne dla uczniów i rodziców.
6. Uważnie obserwują swoich uczniów i reagują na pierwsze niepokojące objawy.
7. Znają środowisko rodzinne uczniów.
8. Utrzymują stały kontakt z rodzicami, psychologiem i informują ich o wynikach nauce i sytuacji wychowawczej ich dziecka.
9. Prowadzą "pedagogizację" rodziców i współpracują z nimi w realizacji programu profilaktyki.
10. Współpracują z psychologiem przy podejmowaniu działań o charakterze interwencyjnym.
11. Utrzymują osobowe relacje z uczniami (poprzez konsultacje, indywidualne rozmowy, organizację pomocy koleżeńskiej w nauce).